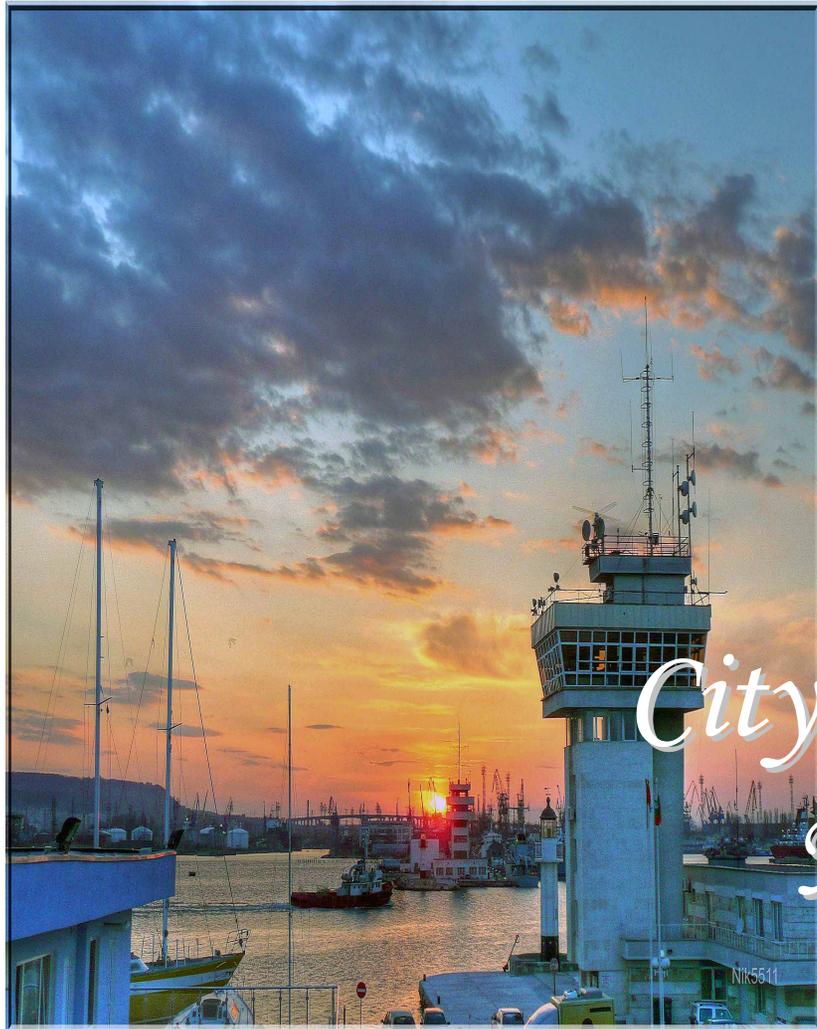

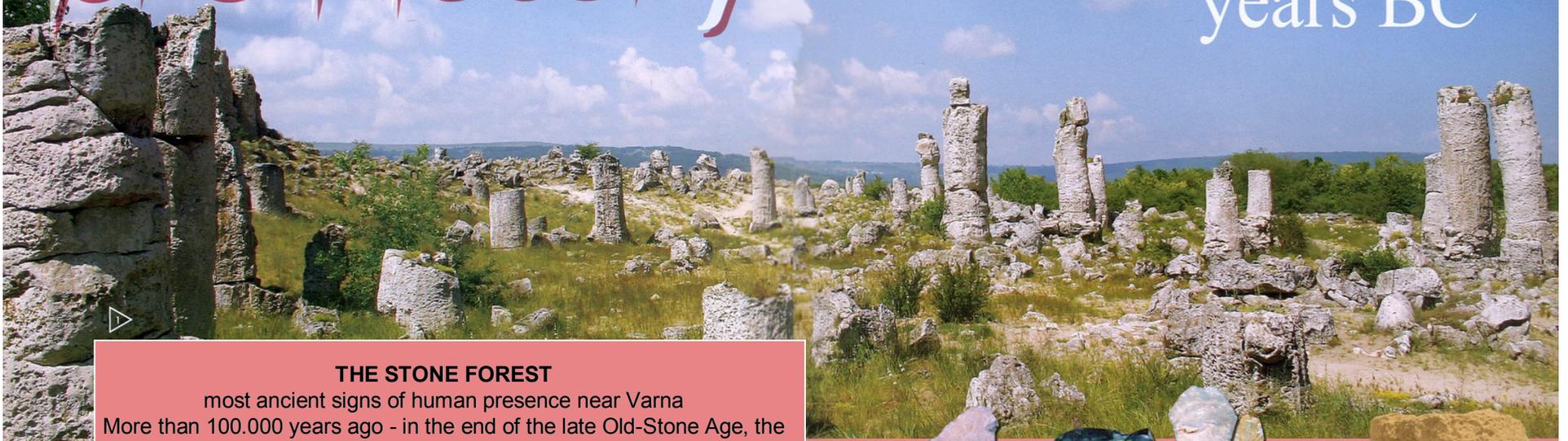
Alive History
11-15 April 2011, Varna

Part I.
City in the Time
Machine

pre-history 100,000 - 7,000 years BC

THE STONE FOREST

most ancient signs of human presence near Varna
More than 100.000 years ago - in the end of the late Old-Stone Age, the prehistoric man had found his "home" around the deep inlets and sea-side lakes in the vicinity of today's Varna. In the Middle Stone (Mesolithic) Age the ancient man set nearby one of the few tracks of his presence in the European continent. At that time (10th - 7th millennium BC). the ancient people inhabited several sites at the Pobiti Kamani place near Varna. It is an unique natural phenomenon, kind of a Stone Forest of hollow calcareous poles, formed in the Tertiary - 50 million years ago. Here thousands of tiny flint tools (microliths) have been found to compose one of the rare Mesolithic collections of this type in Europe.

ПОБИТИТЕ КАМЪНИ - най-древните следи от човешко присъствие край Варна

Преди повече от 100 000 години - в края на късната старокаменна епоха, праисторическият човек е открил своя "дом" сред тихите заливи и крайбрежните езера в околностите на днешна Варна. През среднокаменната епоха (мезолит) край Варненския залив древният човек оставя от малкото свои следи на европейския континент. По това време (X-VII хил. пр.Хр.) древните хора обитават няколко селища в местността Побити камъни край Варна. Местността е уникален природен феномен - своеобразна "каменна гора" от сухи варовикови стъблове, образувани през терциера, преди 50 милиона години. Тук са открити хиляди кремъчни сечива с малки размери - микрولити, които съставят една от редките мезолитни колекции от този вид в Европа.

The Thracians

3,000-1,200 years BC

THE THRACIAN ODESSOS

In the Bronze Age to the shores of Varna Bay new inhabitants appeared - that thanks to the great Homer's poem 'The Iliad' became later famous under the name Thracians. During the whole first millennium BC the Thracians populated densely the shores of the bay and the Varna lakes. Here they settled 13 sites one of which became the basis of the future Odessos - one of the oldest European cities. The Thracians left their prominent mark to the city's life with their traditions, culture, religion, arts. The surroundings of Odessos are set with Thracian "pyra-mids" - mounds with graves of nobles, rocky necropolises, sanctuaries, monuments and signs dedicated to the cults of Sun The Thracian Horseman-God, the 'Great' god Darzalas (who later became the main god of Odessos), with magnificent samples of bronze plastic arts, the typical Thracian ceramics and the numerous articles of the torenthics - metal adornments for horse-trappings, bronze, silver and golden earrings, rings, bracelets and figures in the typical for the Thracian art animalistic style.

ТРАКИЙСКИЯТ ОДЕСОС

През бронзовата епоха по бреговете на Варненския залив идва нови заселници, които по-късно, чрез Великата творба на Омир - "Илиада", стават известни в световната история под името траки. През цялото първо хилядолетие преди Христа траките населяват също бреговете на залива и на варненските езера. Тук те основават 13 селища, едно от които вероятно дава името на античния Одесос - един от най-древните европейски градове. Траките оставят дълбоки следи в развитието на града със своите традиции, култура, религия, изкуство. Земята около Одесос е осеяна с тракийските "пирамиди" - могили-гробници на знатните, със скални некрополи, светилища, паметници и знаци, посветени на култа към слънцето, тракийския бог конник, на "Великия" бог Дарзалас (по-късно главен бог на Одесос), с великолепно образци на бронзовата и каменната пластика, типичната тракийска керамика и многобройните произведения на торенстиката - метални украси за конска амуниция, бронзови, сребърни и златни обеци, пръстени, гривни и фигури в характерния за тракийското изкуство стил.

THE LOST CIVILIZATION

5,000 years B.C.

4,000

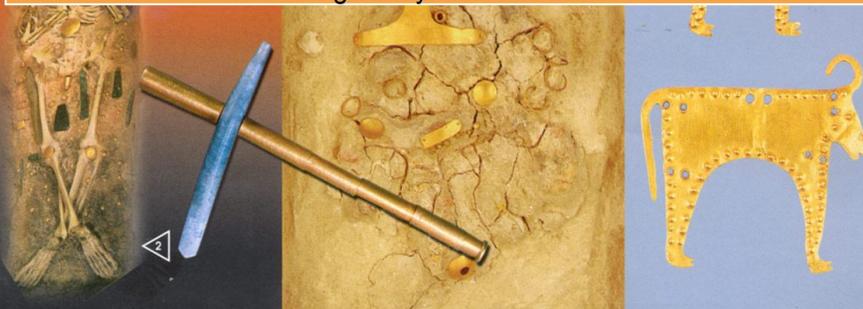
THE LOST PREHISTORIC CIVILIZATION

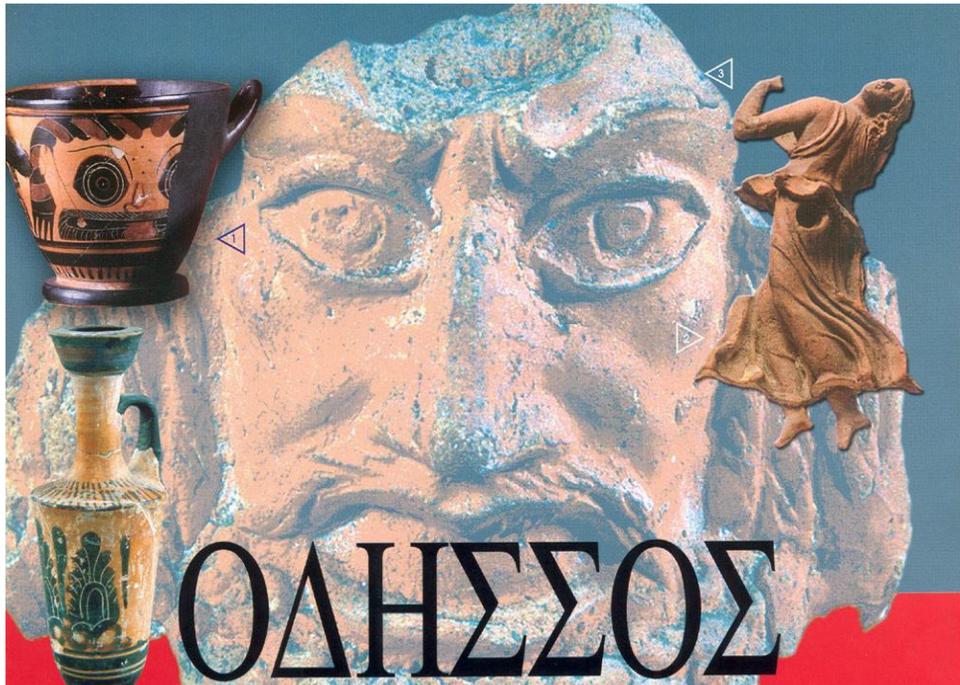
During the Copper Age (Chalkolith) - in 5th - 4th millennium BC on the luxuriant sides of the Varna Lake, the most ancient European civilization arose and flourished marked by the largest complex of sunken villages in South-Eastern Europe and the oldest tooled gold of the world. Along with many artifacts made of stone, clay and copper, here - at the excavations of the Varna Chalcolithic necropolis (5th millennium BC - sensational finds took place made of high-carat gold - imposing insignias of power (sceptres, diadems, pectorals), fine artifacts of cult (idols made of gold and bone, masks of human faces with golden applications, golden amulets), luxury of golden and copper adornments (bracelets, necklaces, earrings, rings).

These magnificent samples of the ancient jewelry art show categorically that the cradle of earliest metal-producing in the Ancient World was on the West Black Sea coast. During that epoch field farming and metal-working developed here and on the clay pots graphical symbols and ornaments were incised tracing the beginnings of the earliest scripts. This fast developing prehistoric civilization that had been born long before the Mesopotamian and the Egyptian ones, probably felt a prey of sudden weather changes which might have been in the basis of the Biblical myth about the Great Flood and the legendary Noah and his Ark.

ИЗЧЕЗНАЛАТА ПРАИСТОРИЧЕСКА ЦИВИЛИЗАЦИЯ

По време на каменно-медната епоха (халколит) - през V - IV хил. пр.Хр., по плодородните брегове на днешното Варненско езеро се заражда и процъфтява най-древната европейска цивилизация, създава най-големия комплекс наолни, "потънали" селища в Югоизточна Европа и най-старото обработено злато в света. При разкопките на уникалния халколитен некропол край Варна от V - VI хил. пр. Хр. - сред гробните дарове, наред с многобройните каменни, глинени и медни предмети, са открити сензационни находки, изработени от висококаратно злато - внушителни insignia на властта (скиптри, диадеми, наръдници), изящни култови предмети (златни и костни идоли, маски на човешки лица със златни апликации, златни амулети), изобилие от златни и медни украшения (гривни, огърлици, обеци, пръстени). Тези великолепни образци на древното ювелирно изкуство са безспорно свидетелство, че най-ранното металодобиване в Древния свят води началото си от западния бряг на Черно море. През тази епоха тук се развиват земеделието и металлообработването, по глинени съдове се появяват графични символи и орнаменти - наченки на най-ранна писменост. Тази високоразвита праисторическа цивилизация, възникнала много преди цивилизацията на Месопотамия и Египет, вероятно става жертва на резките и големи климатични промени, които стоят в основата на митовете за потоп и библейската легенда за Ной и Ноевия ковчег.

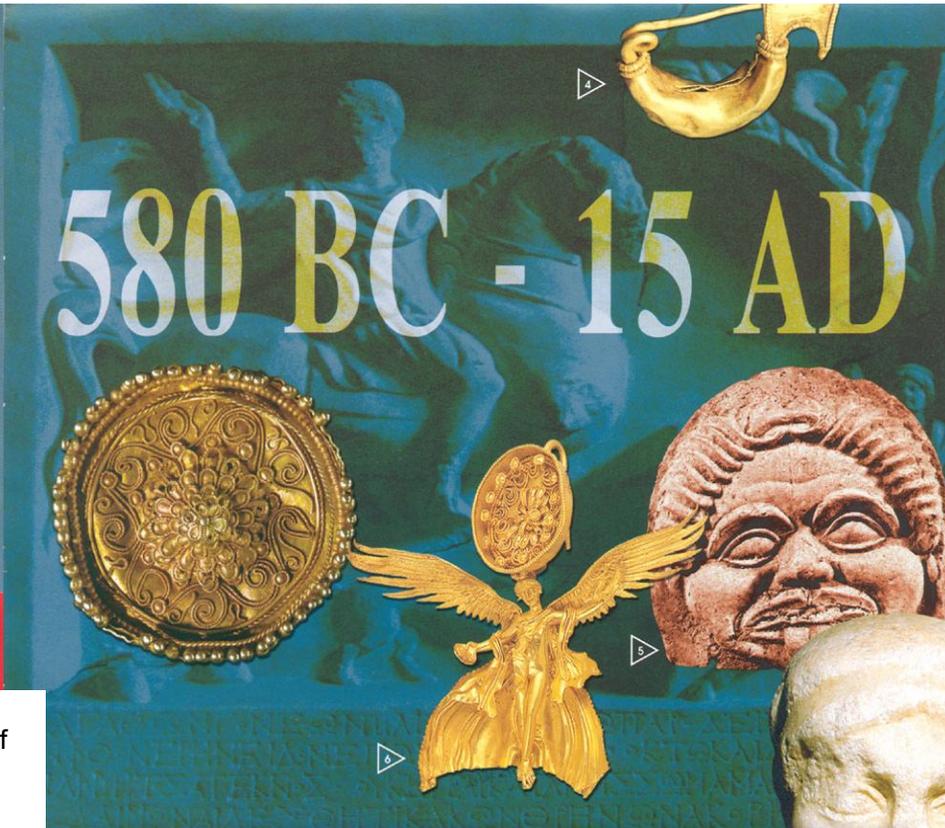
ΟΔΗΣΣΟΣ

ANCIENT ODESSOS

Before some 2,600 years settlers from Asia Minor Greek town of Millet founded the ancient Odessos (now Varna) where the Thracian settlement of the same name was. Soon, it became one of the most important commercial centers along the Black Sea coast. Here a rare amalgam of the local Thracian and the brought-in classical Greek cultures merged. The main divinity of the town remained to be The Great God of Odessos - Darzalas.

but not less respected was the Greek god Apollo. Excellent ceramists and sculptors worked in the town and chiseled and modeled marble statues and terracotta little figures of different deities, votive and sepulchral reliefs, fine painted utensils.

Stately temples decorated with marble columns, capitals, epistles and reliefs, were constructed. In 4th century BC the town had its theatre, where classical Greek stageplays were acted, poetical and musical competitions were held, and sports and cultural festivities similar to the Olympic Games, took place here known as Hermaic games (in honour of god Hermes). At that time Odessos began minting its own coins, including silver and gold ones. The magnificent golden jewelry (5th - 1st century BC), mastered here, is now often use to be exposed at the most prominent museums of the world.

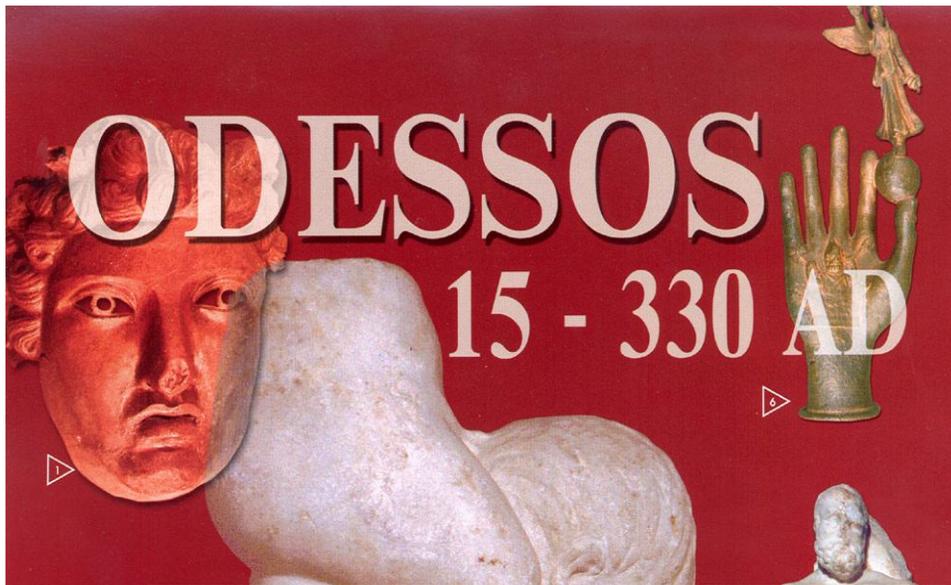

580 BC - 15 AD

АНТИЧНИЯТ ОДЕСОС

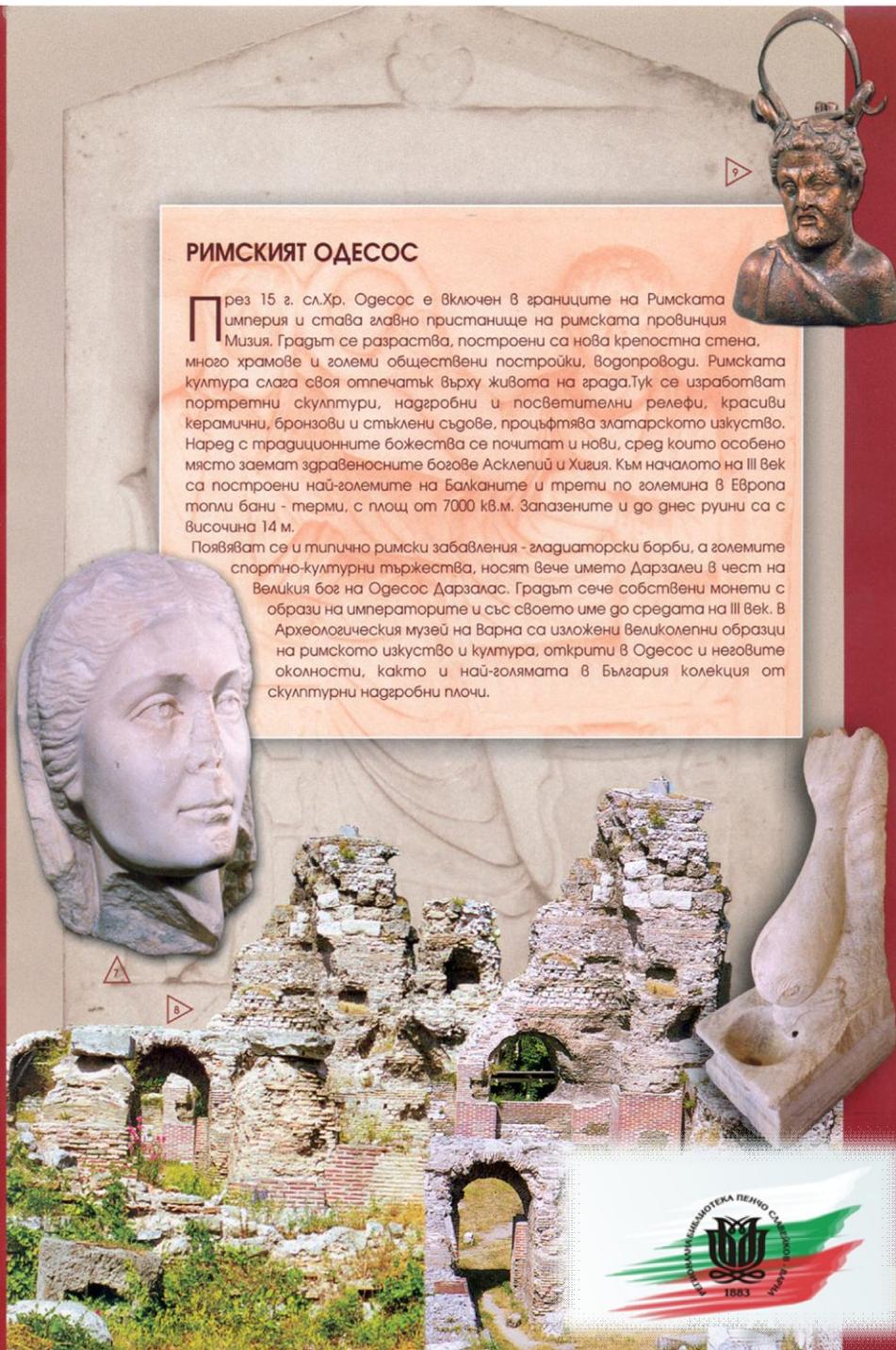
Преди близо 2600 години преселници от малоазийския гръцки град Милет създават античния Одесос (днешна Варна) на мястото на едноименното тракийско селище. Скоро той става един от най-важните търговски центрове по Черноморското крайбрежие. Тук се създава една рядка амалгама от местната тракийска и донесената от преселниците класическа гръцка култура. Главното божество на града остава Дарзалас - тракийският Велик бог на Одесос, но не по-малко почитан е и гръцкият бог Аполон. В града работят отлични скулптори и керамици, които извайват мраморни статуи и теракотови фигурки на различни божества, оброчни и надгробни релефи, изящни рисувани съдове. Строят се величествени храмове, украсени с мраморни колони, капители, архитрави и релефи. През IV век пр. Хр. е построен театър, в който са поставяни класически гръцки пиеси; в града са провеждани поетични и музикални конкурси, спортно-културни тържества, подобни на Олимпийските игри, наречени Хермаи (в чест на бог Хермес). От това време Одесос започва да сече собствени монети. Великолепните златни накити от V-I век пр. Хр., изработени тук, сега често гостуват в най-големите световни музеи.

THE ROMAN ODESSOS

In 15 AD Odessos was already part of the Roman Empire and became the main port of the Roman province Moesia. The town widened, new fortress wall, many temples, large public buildings and aqueducts were built. Roman culture set its mark on the town's life. Portrait sculptures, sepulchral and dedication reliefs, beautiful utensils of ceramics, bronze and glass were made here; the traditional goldsmith's art continued developing. Along with the traditional deities, new ones came to be respected; among them the list was headed by the healing gods Asclepius and Hygia. In the beginning of 3rd century AD the biggest on the Balkans and thirdly by size in Europe hot spring baths - Thermae, were constructed with an area of 7,000 sq.m. They still exist on 14 m height. Typical Roman entertainment occurred, too - gladiators' fights, and the big sports and cultural festivities - in which sportsmen from other regions participated - were renamed Darzaleia games in honor of the great god of Odessos - Darzalas. The town minted its own bronze coins with Emperors' images and the town's name up to the middle of 3rd century. In the Archaeological Museum - Varna, wonderful paragons of the Roman art and culture found in and near the Odessos town are exposed.

РИМСКИЯТ ОДЕСОС

През 15 г. сл.Хр. Одесос е включен в границите на Римската империя и става главно пристанище на римската провинция Мизия. Градът се разраства, построени са нова крепостна стена, много храмове и големи обществени постройките, водопроводи. Римската култура слага своя отпечатък върху живота на града. Тук се изработват портретни скулптури, надгробни и посветителни релефи, красиви керамични, бронзови и стъклени съдове, процъфтява златарското изкуство. Наред с традиционните божества се почитат и нови, сред които особено място заемат здравеносните богове Асклепий и Хиgia. Към началото на III век са построени най-големите на Балканите и трети по големина в Европа топли бани - терми, с площ от 7000 кв.м. Запазените и до днес руини са с височина 14 м.

Появяват се и типично римски забавления - гладиаторски борби, а големите спортно-културни тържества, носят вече името Дарзалей в чест на Великия бог на Одесос Дарзалас. Градът сече собствени монети с образи на императорите и със своето име до средата на III век. В Археологическия музей на Варна са изложени великолепен образци на римското изкуство и култура, открити в Одесос и неговите околности, както и най-голямата в България колекция от скулптурни надгробни плочи.

early christian odessos

EARLY CHRISTIAN ODESSOS

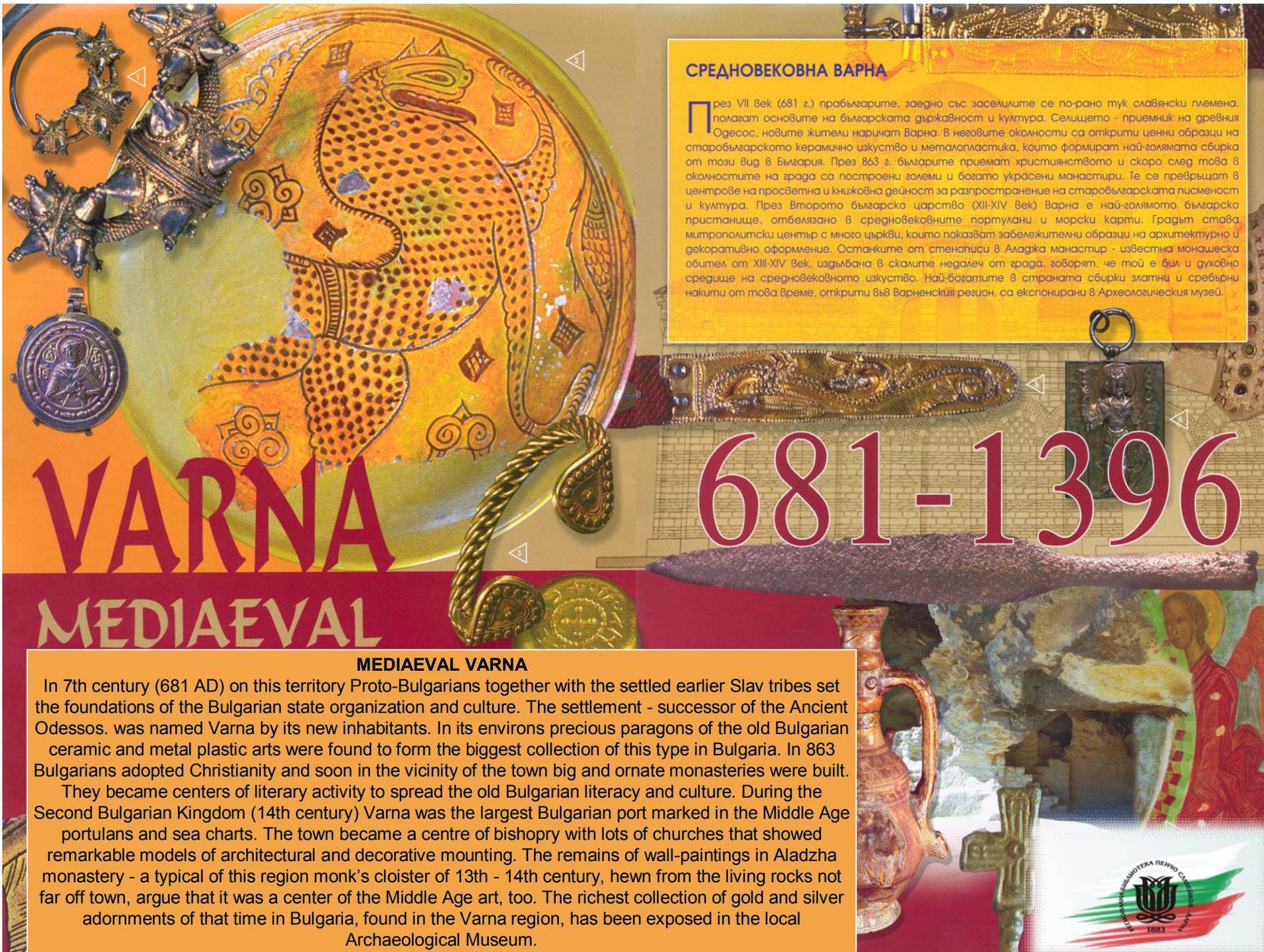
In 4th - 5th century, the ancient culture of Odessos gradually declined and the early Christian culture developed: lots of churches were built decorated with marble, mosaics and mural painting, and in ceramic and metal works the symbolism of the new idea came into its own. Unique is the set of three 4th - 5th century AD reliquaries put into one another and made of alabaster, silver and gold as well as the exceptionally beautiful treasure of bracelets, necklaces and a cross made of gold and precious stones of the 5th - 6th AD. In that period Odessos was centre of bishopry and for a short time - a centre of a large administrative province in the early Byzantine State that included even the Cyclades in the Mediterranean sea.

РАННОХРИСТИЯНСКИЯТ ОДЕСОС

През IV-V век античната култура в Одесос постепенно отстъпва място на раннохристиянската. Строят се многобройни църкви, украсени с мрамор, мозайки и стенописи. В керамиката и металните изделия навлиза символиката на новата идея, уникално съчетана с античната традиция и влияния от т.нар. варварски народи. Единствен по рода си в света е откритият в раннохристиянска базилика край Варна комплект от три мощехранителници от алабастър, сребро и злато (IV-V век). Изключителен шедьовър на ювелирното изкуство от V - VI век е съкровището от гривни, огърлици и кръст от злато, инкрустирани с перли и скъпоценни камъни. През този период - Одесос е вече епископски център, а за кратко време - и главен град на голяма административна област в ранновизантийската държава, която се простира до Цикладските острови в Средиземно море.

350 - 614 AD

СРЕДНОВЕКОВНА ВАРНА

През VII век (681 г.) прабългарите, заедно със заселилите се по-рано тук славянски племена, полагат основите на българската държавност и култура. Селището - приемник на древния Одесос, новите жители наричат Варна. В неговите околности са открити ценни образци на старобългарското керамично изкуство и металопластика, които формират най-голямата сбирка от този вид в България. През 863 г. българите приемат християнството и скоро след това в околностите на града са построени големи и богато украсени манастири. Те се превръщат в центрове на просветна и книжовна дейност за разпространение на старобългарската писменост и култура. През Второто българско царство (XII-XIV век) Варна е най-голямото българско пристанище, отбелязано в средновековните портулани и морски карти. Градът става митрополитски център с много църкви, които показват забележителни образци на архитектурно и декоративно оформление. Останките от стенописи в Аладжа манастир - известна монашеска обител от XIII-XIV век, издълбана в скалите недалеч от града, говорят, че той е бил и духовно средище на средновековното изкуство. Най-богатите в страната сбирки златни и сребърни накити от това време, открити във Варненския регион, са експонирани в Археологическия музей.

VARNA MEDIAEVAL

681-1396

MEDIAEVAL VARNA

In 7th century (681 AD) on this territory Proto-Bulgarians together with the settled earlier Slav tribes set the foundations of the Bulgarian state organization and culture. The settlement - successor of the Ancient Odessos. was named Varna by its new inhabitants. In its environs precious paragons of the old Bulgarian ceramic and metal plastic arts were found to form the biggest collection of this type in Bulgaria. In 863 Bulgarians adopted Christianity and soon in the vicinity of the town big and ornate monasteries were built.

They became centers of literary activity to spread the old Bulgarian literacy and culture. During the Second Bulgarian Kingdom (14th century) Varna was the largest Bulgarian port marked in the Middle Age portulans and sea charts. The town became a centre of bishopry with lots of churches that showed remarkable models of architectural and decorative mounting. The remains of wall-paintings in Aladzha monastery - a typical of this region monk's cloister of 13th - 14th century, hewn from the living rocks not far off town, argue that it was a center of the Middle Age art, too. The richest collection of gold and silver adornments of that time in Bulgaria, found in the Varna region, has been exposed in the local

Archaeological Museum.

БИТКАТА НА НАРОДИТЕ КРАЙ ВАРНА

През XIV век турската експанзия залива Балканите. В края на века - през 1389 г., и Варна е превзета и опустошена от османците. На 10 ноември 1444 г. край града става решителната битка между нашествениците и обединените войски на християнска Европа; участват унгарци, поляци, чехи, хървати, военници, папски кръстаносци, българи, власи и рутени (староруси, украинци). Те са предвождани от полско-унгарския крал Владислав III Ягело и трансилванския войвода Янош Хуняди. Двадесетхилядна християнска армия се сражава срещу 60 000 турци. В кръвата битка тук намират смъртта си 20-годишният крал Владислав и половината му бойци. Тази битка решава съдбата на народите от Източна Европа. Признателният български народ изгражда мавзолей и музей в памет на подналите за неговата свобода. Музеят "Владислав Варненчик" показва единствената в страната сбирка от оръжия и снаряжение на рицари от XIV-XV век и на воюни на балканските народи.

THE BATTLE OF NATIONS NEAR VARNА

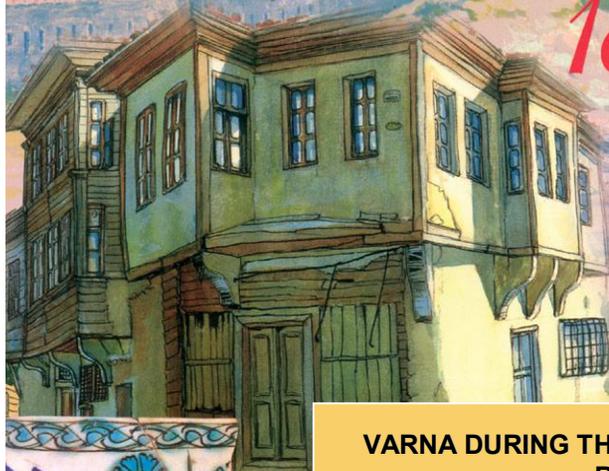
In 14th century the Turkish expansion flooded the Balkans. At the end of the century - in 1389 - Varna was also conquered and ravaged by the Ottomans. On 10 November 1444 in the city surroundings was fought the crucial battle between the invaders and the joint troops of Christian Europe, lead by the Polish-Hungarian king Vladislav III Jagelo who met his death here and therefore was named Varnenchik. This memorable fight decided the fate of the peoples in Eastern Europe.

Centuries of foreign domination began. The Vladislav Varnenchik Museum shows the only collection of knights' weapons and weapons of warriors from the Balkan countries (14th - 15th century) in the country. Church arts, the icons and wall-paintings, wood-carving, many-coloured glazed ceramics and beautiful silver adornments remained the basic bearers of the Bulgarian tradition of arts. In the late Middle - Age period, the town kept its importance as a commercial and port center. At that time Varna tightened its connections with Minor Asia towns and the Italian city - states, from which came the biggest in Bulgaria collections of pottery and majolica.

Varna

18th-19th

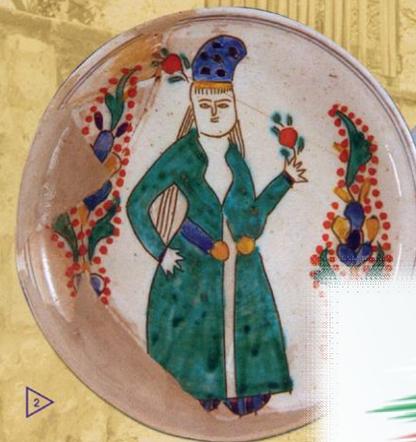
VARNA DURING THE BULGARIAN NATIONAL REVIVAL

During 16th - 19th century Varna was the biggest Black Sea port of the Ottoman empire. In 16th century its citizens numbered yet more than 10,000 and many foreign consulates were opened. The Bulgarian National Revival began in 18th century and in the middle of 19th century in Varna was bubbling with sumptuous cultural life. In the new Bulgarian school, church and community centre, that were under the roof of one building, erected in 1862 - 1870 lectures were given, books were read and discussed, various educative, religious and people's festivities were organized. The first Bulgarian commercial steam-shiping company was founded in Varna. In the town's churches worked famous iconographers and wood-carvers of the Tryavna and the Black Sea schools. In Varna's sea-side area one can still see Bulgarian houses from the middle of 19th century with their typical stone-and-wood architecture showing the big master-ship of the builders of that time.

ВАРНА ПРЕЗ БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ

През XVI-XIX век Варна е най-голямото европейско черноморско пристанище на Османската империя. Още през XVI век неговите жители надхвърлят 10 000 души, откриват се много чужди консулства. През XVIII век започва българското Възраждане и към средата на XIX век във Варна вече кипи богат културен живот. В новото българско училище, църква и читалище, събрани в една сграда, построена през 1862-1870 г., се изнасят сказки, четат се и се обсъждат книги, провеждат се различни учебни, религиозни и народни тържества. В града се създава първото търговско параходно дружество. Във варненските църкви творят известни иконописци и дърворезбари от Тревненската и Черноморската школи. В крайморската част на града са запазени български къщи от средата на XIX век с типичната каменно-дървена архитектура, които показват голямото майсторство на българските строители от това време.

Part II

Treasure Quest

ARCHAEOLOGICAL MUSEUM

Museum's funds and exhibitions, where more than 100 000 archaeological monuments are kept is located on an are of almost 7 dca. in the most impressive building in Varna, which has the status of an architectural monument.

ROMAN THERMAL COMPLEX

The public baths of Odessos count among the most preserved monuments from the Roman presence in Bulgarian lands (1st – 4th c.)

THE MUSEUM OF NATIONAL REVIVAL

The collection displays the most important moments of Varna's history during the period of National Revival (from 1762 through 1878). Since the Revival activities in Varna were initiated much later, in mid 19th century, the exposition accents more on the cultural-intellectual sphere.

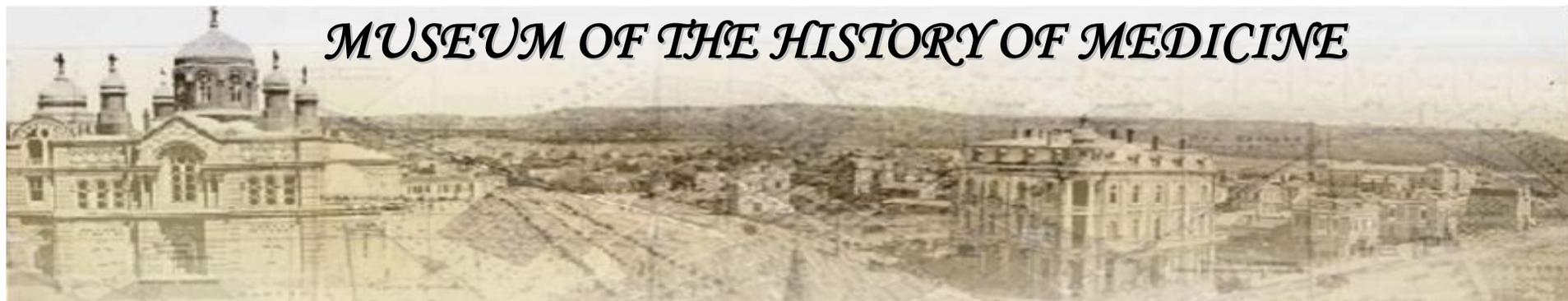

ETNOGRAPHIC MUSEUM

On 27 July 1974 a Bulgarian Revival house, property of a rich Varna merchant, built originally in 1860, was restored, and it hosted a new exhibition of the Varna Ethnographic Museum. It shows the wide variety of everyday life and culture of the population in North Eastern Bulgaria from the second half of the 19th C to the middle of 20th C.

MUSEUM OF THE HISTORY OF MEDICINE

The Museum of the History of Medicine is located in the building of the first Bulgarian charity hospital.

ASTRONOMIC OBSERVATORY AND PLANETARIUM

Near the entrance to the Sea Garden is the Astronomic Observatory and Planetarium "Nikolay Kopernic". Built in 1962 in connection with the 8th International Congress of Astronomy it is unique on the Balkan Peninsula.

Снимка: И. Даргънов

*Have a nice trip in
Varna history!*